

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ
СКОРОТЕЧА.

(Союз ієг.)

ПЕШТА.

Неделя

19. Септембра. 1843.

Год. III.

БЕЗИМЕНОИ ДЪВИ.

Нравъ ти ніе л' вабну красъ, л'поту
Дала зато, теб' и пріятность?
Да награди сердца твогъ доброту,
Пакъ умножи твари т' любезность,
Ниси л' зато ты душевногъ дара
Изобылшупна богатогъ?
Да съ тѣлесныи мъ умножень учара
Свакогъ живогъ благо = чувственогъ.
Ни су л' звѣздамъ равне сایне т' очы
Дате зато? райный да ихъ зракъ
Све нась прозре, плѣни, све заточи;
Разтера и скорбь церкви мракъ.
Ніе л' дать ти зато умилятый,
Надангельскій, сладкозвучный гласъ?
Да примант' себ', и забавляти
Смерть можешъ, онда срѣтине, нась,
Ходъ Сілфідам' раванъ ніе л' зато
Съ гибкостю и южномъ теби дать?
Савъ подвигъ да употребиши на то,
Да с' у плису мора первыймъ зватъ.
Даръ ал' свак' ты скромна, кротка, смѣрна
Брижни крьешъ, стидишъ с' изставитъ;
Прозорливость наклонен'ю м' вѣрна
Све ми твори зритъ, и прославитъ.

I. Начичъ
Рітмайстеръ.

**О ВОСПИТАНИЮ ДЪЦЕ РУКОДѢЛАЦА
И ЗЕМЛЕДѢЛАЦА.**

Изъ Политехническаго Дневника преведено, В. Б.

Воспитаніе народа, по мнѣнию многіи
людей, наиболѣй є предметъ, съ коимъ бы
съ правителство занимати имало. Срѣ заиста
єди годъ на неправду какву наїемо; и ову
испытамо, наїемо да є скоро увѣкъ у воспитанію
поединогъ члена народа темель нѣговога
поздніегъ поступка положенъ. Воспитаніе
треба да будућегъ народнѣгъ жителя —
рукодѣлаца и землѣдѣлаца — изобрази.

(Kleinkinderbewahranstalt).

Заведеніе народны школа, за дѣцу
прве младости (Kleinkinderbewahranstalt) одѣ
превелике в ползе, нарочито у онымъ мѣстима,
гдисе родитель по цео данъ изванъ свои
обиталишта польскимъ рядомъ занимаю. Ис-
кусство нась учи, да добра она впечатлѣнія и
примѣри, кое мала дѣца, изъ овы доброустро-
енны народны школа, гдисе она по цео данъ
баве, кућама своимъ доносу, и на саме роди-
тель са лековитымъ вліяніемъ дѣйствују. Ова
мила мала створена, кадъ се увече изъ свои
школа у крыло рукодѣлне или земледѣлне
фамиліе поврате, есу умилни и благи вѣ-
стницы, кои пріятность и веселъ собомъ до-
носе, и своимъ пристутствиемъ супровость и
неуглађеность дојакошніи у фамиліи обычая
ублажаваю.

Любовъ къ чистоти, кою дѣца зарана у
школи науче и облюбе, разпростиресе и на
оне, кои ји окружаваю. Чистота пакъ, об-
разъ овой невинности и благообразія, подпо-
маже любовь къ порядку, и чувство пристой-
ности. Али нужно є да су такове школе до-
бро устроене; да су нарочито Учителъ за доб-
ре Наставнике изображені; и да се она, за
Учителя мале дѣце нуждна свойства, достой-
но уважаваю, негреба мыслити, да є кои за
Учителя довольно изображенъ, ако таковый
писати, читати, рачунати, пояти и начертаніе
зна; но са школскимъ наставленіемъ найну-
ждніе є да се союзе оне науке, кое су свойстве-
не и сходне за изображенъ карактера дѣце. —

Зато треба да су Учителъ уєдно и во-
спитатель дѣце, кои ће у младымъ срцама

Предчислени и
друга упутство-
ванія пріма
Учредничество
у Пешти на Ро-
зенъ — Плану
№ 285. и сва-
ко Цесаро Кра.
Поште Чинов-
ничество.

благородны душа питателна чувства побудити, и ова светымъ одушевленіемъ вѣре и закона народности оживотворити; кои ће у ученицыма своимъ здравъ разумъ развити, и правичность душе и срца, како ће истину и правду возлюбити, изванъ кои є свако наставление безъ успѣха и ползе; кои ће младе ове членове народне зарана к' прилѣжанію, постоянству, послушности, поредку, чистоти и къ благообразію обучавати; кои ће право опредѣленіе дѣце ове, увекъ предъ очима држећи, нынъ зарана са особитымъ знанияма снабдѣти, која су имъ нуждна да опредѣленіо свомъ соотвѣтствую *)

Нуждно є даље дѣцу рукодѣлаца и землемѣдаца која ће у овомъ стану остати, не само на вештину и сигурность взора и руке обучити; него и на позорљивость, која и єднимъ и другимъ управљати има, на брижљивость, која дѣцы нѣкіи степенъ савршенства дају, и найпослѣна точность, која мѣру и одношеније у свакомъ послу сматра, обвыкавати. Нуждно є дѣцы любовъ къ раду улити, како ће она у стану быти оно, што є найзаслужније и чести найдостойније у раду чувствовати. Треба дѣцы тога стана, на свакиј начинъ понятно учинити, да се свакиј радъ и посао тымъ облагорађава, кадъ се кои нѣта правичнимъ умомъ и якимъ и постояннымъ духомъ лати; да и найнижи послови чрезъ то чести достойни бываю, што они обите народнѣ благостояње подпомажу; да се права и найнужднија наука за люде на земљи у томе сестон, да є свакиј са станемъ своимъ задовољанъ; да найглавнија условија къ благостояњу ћесу; умѣреность, поредакъ и штедња, да є колико полезно толико и чество, себе должностима своима, радо подвргавати, и да се права снага карактера у томе сестон, у мѣти и моћи себе самогъ надвладаги.

*) Мы се занста дајась радовати можемо, што намъ є Благоутробный Царь и Краль нашъ Фердинандъ, данашнѣгъ Верховногъ Надзирателя наши Народны Школа даровао, кои се занста усердијише стара, соотвѣтне имену, и светомъ учительскомъ званју, Учителъ Сербске произвести; о чему ћемо другомъ приликомъ и на свомъ мѣсту обширніе извѣстие дати.

У млогимъ школама Немецке и Италіе, саожена су за дѣцу рукодѣлногъ и землемѣдѣлногъ стана, наставленија у разнимъ рукодѣлјама, и землемѣдѣљу, са првомъ николскомъ наукомъ, и уедно се дѣцама, и то са добрымъ успѣхомъ предају. Механически ови послови задају дѣцы нѣку пріятну забаву. Чрезъ различитость свои упражненіја, и као нѣкій одморъ дѣце, и дѣцама се ова заниманија омиле, кадъ се навыкну све, као са опредѣленіемъ своимъ скопчано, сматрати. Неоспорима є истина, да морално поправљеніе народа, поглавито одъ првогъ воспитаніја дѣце, која се у кратко време изображавају, зависи, но свакиј се вара, кои мысли да се ово воспитаніе, у дѣцы одъ 10. до 14. година већъ окончава.

У Овимъ обично годинама дѣца школу остављају, и иду на разне занате, или остану при свомъ стану землемѣдѣља, и потоме млоги држе, да є с' нյовимъ воспитаніемъ све већъ учинѣно, а не мысле, да є ово второ воспитаніе за време улазка у юношеске године, и трајоћи овой младости исто тако нужно, као и оно прво. Ово второ воспитаніе треба да сабране плоде првогъ дѣтинскогъ воспитаніја, сачува, обезбѣди и умлжи. Ово второ воспитаніе мора се са првимъ бурјама страстіј борити, оно мора почети, да страсти са првимъ искуствама живота упозна. Подъ овакимъ заръ обстоятельствама да се млада ова створенија самимъ себи остави?

За овакове младиће устроје су у Енглескай, Нѣмачкай, и Швайцерской недельне и вечерње школе, у коима се младићи, по одмору одъ свогъ обычногъ рада скучијају, да умъ свой изобразе- и наставленија къ добродѣтелномъ животу практично продуже, а притомъ имъ се тымъ пріятна, и чиста забава указује; ова устроје нарочито су сходна ону праздину у воспитаніју испунити. Особито пакъ нужно бы было у свакомъ повећемъ мѣсту оваке недельне или вечерње школе устроити, у коимъ бы и јданъ искусанъ наставникъ или Свештеникъ за обучење, и воспитанѣ младежи доволјанъ быо. —

ПИСМА О СИБЕРИИ.

(отъ Павла Шица.)

ВТОРО ПИСМО.

(продуженіе.)

Граждани у малымъ варошама никаковы Журнала недерже, а и друге книгѣ нечитаю, но редко се само кодъ Арендатора Палинара, какъ почествованогъ лица у Сибирской Окружія вароши Сѣверна Ичела или Новине изъ Москве налазе. Али напротивъ Граждани су прилѣжни церкви походительи, строги церковны учрежденія наблюдалельи, и отликую се страннопріимствомъ и веселостію. Госпоже су добре кућанице, но међу! тымъ радо посѣщенія чине, при чему яко на учтивость пазе, Кадъ кои хоће да часть даде, то таки зове куварку, која се има само са приуготовљиванѣмъ гостбены єла занимати, и коя цѣлу ноћъ, безъ свакогъ опредѣленія и настављенія Домаћиновогъ, єла преправля. У ютру пошаље обашка наймлѣнныи човекъ да госте зове, кои кадъ комъ дође, то позове домаћина на чашу ракіе, а фамиљо нѣгову на вечеру. По совершеномъ ютрошињемъ посѣщенію скупе се около 12. сатій гости, и найпослѣ кадъ дође и градскій Судіја, започнese обѣдъ. У средъ собе стои дугачакъ єданъ асталъ, кои је са слама одъ вишне сортій съ 10 до 20 чинія, постављенъ; нѣка топла єла са сланымъ краставцима, дыняма и шмерццима; ладна єла, слано месо, скувакъ отъ тургуня, шльива, грожђа и т. д. комуто єдна сорта кооха отъ бисернографахове каше са сокомъ отъ ягода; а найпослѣ чорба и неизбройно пециво. На пољ астала стои єдна велика доброизпечена отъ рыба: као семге, єсетре и стерлеће, паштета, кое је найрадије ћело Сибирчана. У угло собе преправљено је на другомъ асталчију айвара, сувы отъ моруне плећа, харингий, путера, сыра, ракіе, лїкера, а кадкадъ и Мадараскогъ = или Портійскогъ вина. Домаћинъ зовне на ракіо градскогъ Судіо, послѣ и све друге госте редомъ по старѣшинству година, на кое строго се кодъ ныни пази. Градскій Судіја првый

начне паштету, послѣ сви други, и за кратко време ручакъ се оконча. Гости не седају сколо астала, него свакій по својој воли избере себи мѣсто. Газда јй често къ єлу и пију нуди и опоминѣ. По обѣду удале се гости, и на вечеру опетъ около 6. сатій скупесе Госпоже, кое се такођеръ по старѣшинству година понамѣштаю. Одѣло и боя имъ ніе отъ особитогъ вкуса.. Кадъ се ове све скупе то имъ се перво донесе кафа, потомъ је са различнимъ пецивомъ, а послѣ имъ се непрестано доноси попрежено месо, и воће. Младе дѣвице или играју се залоге, или плясаю, при чему се найчистіје Сибирско нарећие чути може. Старіе Даме играју се картіј. Ускликно и живостно се весели. Обычно разилазесе у једанаест сатій, а кадъ је веома богато угошћенѣ, то онда и много доцніе.

Домашнѣ живљенї је оны, кои у варошима Окружія обитаваю, је задовољно, полезно и удобно сбогъ тога, што су средства живљења јевтина, и што су Госпоже особито у домоводству вѣште и способне; Оне се са домостројеніемъ и чистотомъ весма отликую. Огъ свачега, што је год за домаћинѣ живљенї потребно, довольно се у дому налази; нити домаћица сосѣдки иде штогод за домаћину потребу искати, кое се кодъ ныни за велику срамоту держи. Домашни се предмети слѣдујућимъ начиномъ преправљају. Домаћица сирће скуни на мобу или мужке или женске, кадъ је каковији посао, и за иви преправи веселу вечерну забаву. На истый начинъ берусе ягоде, купесе пећурке, косисе сено, секусе д'рва, редисе и предесе куделя и т. д.

(конецъ слѣдује.)

СРЕЋНИ ВОЗАРЪ.

После дугога прооданя покрай реке Темсе, жељи је найпосле єданпутъ єдавъ господинъ са својомъ госпођомъ на другу страну прећи; у исто време, човекъ єданъ доста лепо обученъ, съ једнозъ малымъ чамцемъ, у край реке заустави се. При окретаню чамца прочитају господинъ овай и госпођа на стражњој крмы надине слѣдуји:

Срећни Возаръ.

Надпись овай толико у кьима любопытство возбуди, да они, како се у чамацъ сместе, желећи о срећной возара судбины известити се, съ нымъ се у разговоръ пусте. На удивленије чую они, да онъ съ добыткомъ за превозъ, не само жену свою съ петоро дечице, но и таста и пуницу обдржава и рани. — „И опетъ,“ рекне господинъ, „вы себе срећнимъ возаромъ называете?“ — „Я и самъ срећанъ,“ одговори овай, „но дуго бы траяло, кадъ бы я вама приповедio, кадъ самъ и како самъ срећанъ постао.“ — Господинъ и госпођа замоле га да имъ то каже, и онъ слѣдуюћу приповедку почне.

Мой отацъ и моя мати, Богъ да јй упокон, имали су многобройну породицу. После смрти матере моє, пре једно петнаестъ година, умре ми и отацъ кои је возаръ био, као и я што самъ, и мы смо одма по погребу нѣговомъ сбогъ некогъ малогъ дуга, наслѣдје наше — чамацъ — цело добро наше, продати морали. То је за мене найтеже было; јер' я самъ у превозу већ одъ неколико година, место отца мога засупio био, и у добрих надеждахъ, да ћу съ добыткомъ одъ превоза, ужитакъ заслуживати моћи; оженимъ се и съ тимъ у много већој оскудости одъ све браће моје наћемъ се. Но и унайвећој оскудости мојој а непаднемъ у малодушје. Я напислихъ труде моје усугубити, да бы само изгубљени чамацъ искупити могао. Я одемъ човеку, кои га је за петъ Гвінеа прекупio био, и открыемъ му моје намѣренie. Онъ се насмеје, кадъ чуе, гдје я о купованю говоримъ, а новце текъ у будуще заслужити мыслимъ. Међутимъ онъ ме опетъ увѣри, да ћу я, истый чамацъ јоштъ съ неколико крайцара ћити, то је, за петъ фунти штерлинга добити, кадъ годъ я у станю будемъ ту суму исплатити. Ко је био радостни одъ мене? Я газајомъ, да онъ, истый чамацъ, никомъ другомъ непродае, и съ брзиномъ у малу моју колебицу полетимъ, да мојој жени, која је сбогъ тогъ догађаја, кои намъ се одма, у првој години састана нашегъ догодија врло оскор-

блѣна была, радостанъ гласть однесемъ. Она је била млада, здрава, вредна и лена, а и я самъ био здравъ, крѣпакъ и трудолюбивъ. Мы смо онда једно друго тако любили, као самый нашъ животъ. Шта намъ је онда тежко бытн могло?

Мой покойный отацъ обычно је нама говорио; Деци! будите праведни, послове ваше прилѣжно радите, и са стеченимъ новцемъ штедљиви будите, и тако васъ Богъ никда оставити неће, нити ћете кадгодъ у оскудость пасти. Правило ово мы смо као какво благо сачували, и моя се же на исто тако свето по нѣму владала као и я. Съ трудолюбиемъ и штедњомъ, я самъ ю узео; старе нѣне родитеље помало подпомагати могао, кои, сбогъ свое старости нису толико заслужити могли колико имъ је потребно было. Но после смрти мојогъ отца они су сасвимъ на момъ лебу были. И самъ ны као мое рођене родитеље любio, и я могу казати, да је брига та у мени, ны при стойно обдржавати, за мене нова мамуза-надпетица-была, пре несмиритисе докъ чамацъ наново себи неприбавимъ. И станемъ у службу као малый башчованъ кодъ нашегъ Спаје иса свомъ мојомъ снагомъ, копао самъ и друге послове у башчи радио самъ, а же на моя, при свакомъ праню кошуља, и други кућевни ствари у двору, и са швомъ, предивомъ и плетивомъ кодъ хуће, заслуживала је приличне новце. И мы смо већ ма пазили на време него на same новце. Ни једно магновеније нје намъ у зајудије про текло, у време радиће, наши су стари на децу нашу пазили, И тако не само, да смо се спроћу стања нашегъ, прилично ранили, по сваке намъ је недељи по неколико крайцара претицало. Мы узимамо једну кутију, и наумимо, сваке недељи по којој крцизару у њу оставити. Есмо ли мы срећнимъ как вимъ случаемъ, кои новчићи више него обично заслужити могли, то опетъ више, одъ обичногъ нашегъ трошка трошили нисмо, но све смо за изкупу чамца штедили. Колико намъ је тежа кутија бивала толико је нама лакше на срдцу было; јер' сваке недељи све смо се ближе къ нашој цели приб

нижавали. Истини да є то нама споро ишлъ, и да намъ се породица наша умложавала, но съ тимъ намъ є и радость растла; ёр' мы смо се већь уобычили были, и са ситномъ дечицомъ нашомъ, гдигодь є само нужно было једно другомъ радость причинити. Поредакъ и чистота у убогой колебицы нашей, и слога изъ међу наасъ учинила є, да су наасъ и богати сојди любити и поодити почели, и да су наасъ одъ други сиромашака одликовали. Особито пакъ нашъ добрый Спайя наасъ возлюби. Онъ є имао обычай; самовредне люде подпомагати, а ленъивце ни на кои начинъ; и свагда є више достоинство человека него ли продрзливость уважавао. Онъ никомъ наваца давао ніе; но у зимна и скуча времена, дрва и лебъ, продавао є вреднымъ людма за врло малу цену. Ово є за наасъ, као какавъ поклонъ у готовомъ новцу было; ёр' све, што смо при купованю за манъ новице заштедити могли, долазило є у нашу кутіцу. Єсу ли наша деца у Школи, при испыти, за добро владанъ и прилично ученъ одъ Школски старешина кадъ скојомъ крайцаромъ, награждени были, то они за те новице нису себи послостице, као друга деца куповали, већь су ђи у кутіцу оставляли, ёр' они као што су говорили никаквогъ сладкогъ залога изести нећеду догодъ имъ отацъ чамацъ купјо небуде.

Тако є иманѣ наше одъ дана на данъ помало растло, да намъ є найпосле само юшъ једна фунта штерлинга оскудѣвала, коя намъ є за одкупу чамца нуждна была. Но башъ у то време, кадъ смо мыслили, да смо близу цѣли доспели, једанъ срећно изгледајући случај, бацы намъ кућу нашу у найвећу тугу.

Кадъ самъ я једно вече съ посла кући ишао, смотримъ на путу једанъ одъ црвене самоти буђеларъ. — Я га дигнемъ и отворимъ, и наћемъ у њему једну банкноту, одъ десетъ фунти штерлинга, коя є као што самъ я одма видјо, момъ милостивомъ господину принадлежала; ёр' в име његово, на буђелару навезено стаяло, и я самъ њега самогъ мало пре, тимъ истымъ путемъ идућа видјо. Но будући, да є већь позно было, юшъ ис-

тогъ вечера, у његовъ дворъ отрати, то я съ буђеларомъ кући одемъ, кои, деца моя кадъ опазе, врло се обрадую, и јошъ већма, кадъ о банкноти чую. О отацъ! чамацъ! чамацъ! чамацъ! викали су они у радости, и по соби трчали су. Садъ вы три чамца у једнпутъ купити можете! — Я у ны строго погледимъ и запытамъ ђи: знате ли вы децо? чија є ово банкнота? —

Да! знамо, чија бы другогъ была негъ ваша? вы сте є нашли! рекну мали. — Како бы было, рекнемъ я, да є ова банкнота наша была, и да самъ я съ њомъ пошао био, да чамацъ купимъ, и съ томъ страшномъ новиномъ къ вама вратио се: Деци! бѣдна деци! я самъ банкноту изгубио. — Ко зна ћо є нашао. — Нашъ трудъ и штедња сва є осућена! — Кајте деци! како бы вамъ было? —

При голомъ теку представљеню случая овогъ деца пребледе, и за неколико магновеніја одъ стра занеме. По краткомъ дакле бутаню, рекнемъ имъ я: Случай овай нека вамъ за науку служи, и никогда изъ ума вашегъ да неизбаците златне ове речи: Све што желите, да вамъ други люди творе, творите и вы њима! Као што желите, да, кадъ бы я ову банкноту изгубио био, онай, кои бы є нашао, донесе намъ; тако — јесть! јесть сладки отацъ! јућуми деца у речь, мы ћемо є однети нашемъ господину. Я пакъ употребимъ прилику ову, вразумително учинити и доказати имъ, да на нашемъ чамцу никаквъ благословъ почивао не бы, кадъ бы га неправеднимъ начиномъ стекли, и да га съ радостнији срдцемъ и веселимъ очима никогда погледати небы могли, кадъ бы наасъ сопстви гризла, да є за украдене новце купљи.

Слѣдуюћегъ ютра, я буђеларъ, у недра метемъ, и на мой посао, съ тимъ намѣреніемъ поитимъ, да га одма господину, како га опазимъ предамъ. Но како се я уплатимъ, кадъ аљину разкончамъ, и у недри буђелара ненаћемъ! я одма ашовъ (?) изъ руку баџимъ, и тимъ истымъ путемъ, коимъ самъ дошао, награгъ поитимъ. Я самъ целымъ путемъ, и тамо и амо, изгубљни

бућеларъ тражио, но бадава! — Шта сам садъ чинити могао? — Вратитисе породици мојој, и жену и децу мою у стра и ужасъ бацати? — То немого. — После дугогъ промышляваня, найпосле наумимъ на мой посао отићи, и чинити се, као да ја ништа о бућелару незнамъ. Но башчованъ на врати башче дочека ме съ намрођенымъ лицемъ, и текъ што у башчу корачимъ, рече ми: Да се о мени сумњају, да самъ я господиновъ бућеларъ нашао, зато, што никогъ другогъ, тымъ истымъ путемъ, коимъ је господинъ бућеларъ изгубио, кромъ мене самогъ, идућа, видили нису. Мой сбунђни изгледъ увѣри башчована, у сумњи пре, него што самъ му одговорити могао. — Да како, онъ је морао наћи! Викне јданъ одъ скопача мои, кои је уисто време у башчу дошао. Јесте! јесте! рекне трећи улазећи у башчу: Овогъ истогъ магновенія, собни служитељ, кои је по заповести господина кодъ твоје куће био, дође и каза, да си ты господиновъ бућеларъ нашао. То и твоя жена и деца не само да су признали, но још су му казали и бућеларъ какавъ је.

Дрктаюћи, у найвећемъ страху, я свима ту бившима истину исповедимъ; но то се ныма тако смутливо учини, да они момима речма неповѣре. Сва обстоятельства била су ми противна. Я будемъ затворенъ. Моя жена, моя любезна девица, и мое жене добри стари родитељи, у толико се већма опаскорбе, у колико су мыслили, да су већ близу свое среће доспели. Самъ я јданъ стерпѣніе неизгубимъ. Я знаюћи моју невиность, надао самъ се съ постоянствомъ у добродѣтельи све побѣдити. А будући, да самъ я кривъ био, што се и по други путъ бућеларъ изгубио, то намыслимъ, све мое мало имање, на исплату изгубљене банкноте обратити, и по моју жену пошлѣмъ, да јој жалостно ово намѣреніе мое сообщимъ. Но она ми нато каза, да је сама већ покушене учинила, и милостивогъ господина, са свомъ нашемъ готовносту понудила, и да је съ тимъ у њему јошъ већу сумњу и яростъ возбудила, мыслећи онъ, да нама ће могућно било, съ толикомъ ситномъ девицомъ на-

шомъ, праведнимъ начиномъ толику гомилу новаца стећи; но да је то остатокъ одъ потрошene банкноте, којо је онъ изгубио; и да је предложене ово ића нато навело, да мене дотле у тавници држи, додгоđи му се цела банкнота неисплати.

(конацъ слѣдуе.)

НРАВОУЧИТЕЛНА ИЗРЕЧЕНИЈА.

Никада се човеческа природа више тако небезчести, него кадъ је невѣжество съ насиљемъ скопчано и вооружано.

Новцы и заслуге отцева обично су узрокъ, зашто синови нјови ни новаца стећи ни заслуге себи заслужити неумеду.

Смртъ је найвећији Спаја на свету; јербо она има у найманемъ селу свою нјиву, то је гробље.

Мы отнюдь незнамо, како смо као душевна створеня на овай светъ дошли; али требало бы отнюдь и сваѓда да знамо, како ъемо съ чеснѹ изъ ића изыћи.

Књига је као једно писмо, кое мы на све непознате прјателј пишемо у целомъ свету.

Франклињ би говорио: Добаръ и поштенъ човекъ десетъ пута болѣ живи на тежкимъ и злымъ времену, него зао и невалја човекъ у добрымъ временама.

С. М.

ДОПИСЪ.

(Изъ Бачке.)

Auch die geringsten Dinge von einem Rational - Echte können nicht anders, als kostbar sein.

Menantes.

Далекочувеный Виолиниста Г. Лудвигъ Війстъ многи Філохармонически Содружества Членъ почетный, овде се у Новомъ Саду дванутъ на Виолини својој чути дао: Великій овай хармоніе умѣтникъ са милно текући звуци складогласне свирке свое до умиленіј је цје Публикумъ доводио, мелодије првы пѣвача' европейски вѣшти извѣјаоћи, и гласъ птица' чудотворно подражаоћи. — Слава му зато, и достойна хвала! Усрдцу Новосаћана наклоностъ да бы узаймно почествовати могао добропріјмљений Гостъ нашъ, сутра је данъ на ново Концертъ држао, и знајући да у Новомъ Саду посвемъ

Србистанью, чувствованъ свое изразіо в у саставку подъ насловиемъ: „Abschied von Neusatz, Gelegenheits Composition über Serbische Lieder, arrangirt von Wiest.“ — У Коемъ є поименце обште познате пѣсме Хорватске: „Лиде браћо! айд' юнацы — Коняници и пѣшацы.“ и опетъ другу: „Тко є рођенъ Славянъ, рођенъ юнакъ.“ — Потомъ Народне Србске Пѣсме: „Я самъ млада Србкия, Милкомъ ме зову;“ и другу: „Сећашли се оногъ часа и проч?“ за предмете срећно извршеногъ задатка свогъ избрао. — И текъ што су се први звуци предаведены пѣсама на Віолини угодно изведеніи саслушали, Публикумъ є найвеће задовољство свое са радостнимъ усмикомъ: „да живи!“ изясняваш, нити се органъ радостный пре свршетка почеты пѣсама утишати могао. — Самъ пѣсмоводитель тронутъ необычномъ приверженосчу овомъ выше в пута свирати престао; но на часъ кликомъ веселя побућенъ, у одушевленију ињкомъ тако в почете задатке продужавао, да су му громке на гуслама струнке ове рѣчи: „Я самъ млада Србкия и пр.‘ обаятельно изговарале. — Тако найсвршенија дѣла хармоническа умъ и духъ нашъ истина да подижу; но оно, што намъ срце грѣе, и што наше у срце дира: есть, и остае засвагда Гласъ Народа свогъ, и матерный свой собственый езикъ. Какавъ бы дакле изметакъ рода свогъ морао быти онај, који бы туђъ езикъ, и туђе пѣсме властитымъ своимъ пѣсмама Народнимъ предпостављао, и тако направномъ нагону супроть ишао! — Таковога изрода у Србству мыслимъ да не'ма: јербо в Србину, као што Мушкицкій вели: „Святъ Прадѣшвъ языкъ.“ О благо си Роду! благо Родитељима! надати се већъ смѣло, да ћеду одсадъ и Србске моме Србима найрадиј Србки попѣвати, и да ће Србска рѣчъ Србину својски — за свое — оживљавати груди!! —

У Новомъ Саду 8. Септембра 1843.

Др. П. Јованович.

ВѢСТИ.

(Пешта.) Его ц. к. и Апостолическо Величество, благонизволило в нашегъ и дѣломъ и словомъ родолобивогъ и премилогъ Господина Архиепископа Карловачкогъ и Митрополита цѣлогъ у ц. к. Державамъ Австрійскимъ Славеносербскогъ и Валахійскогъ Народа, дне 23/11 Септемвриа, своимъ Тайнымъ Совѣтникомъ безъ таксе (Захѣт) наименовать, и съ тимъ Высоку Царску и Отеческу

свою присну Любовь спрамъ Народа Сербскогъ обелоданити, за коју Высшии Царь Царева да Му съ цѣльмъ Августейшимъ Домомъ Нѣговыми долгоденствие, здравље, срећу, благословъ и побѣду надъ враги даруе.

(Пешта) Више смо путји слушали, да се налази Водохудожника, који по води као по суву безъ свакогъ превоза ходити могу, кое смо мы досадъ держали, да є само измышлена басна: али овы дана два Водохудожника „Робертъ Кѣлбергъ“ изъ Шведске, и „Тениесь Балхенъ“ изъ Норвегије, предъ неизбройнимъ зрительима ову басну у дѣјствије приведу. Они сирѣћи пређашне недељѣ посредствомъ справе, која се изъ лимовы 9. стопа дугачки ципела состояла, са свакомъ лакостю по води као по леду тоциљаји се са острва (пруда) Маргарита зовомогъ у Пешту преко Дунава прећу, и шта више, једанъ є отъ нын длонце јошти и чамацъ за собомъ, у које су три човека седили, превукао; и ово позориште безчисленный народъ занета є съ великимъ удивленіемъ и воздухъ испунивајућимъ удовољства усмикомъ гледао. И можемо съ пунимъ правомъ рећи, да є ово остроумно отъ ова два мужа изобретеніе свакогъ почитанія достойно.

(Пешта.) Јуче 16. о. м. допловіо ѕ Паробродъ Ерешъ са 7. пунны лађа; отъ који су 6. са свинима до 3600 комадај, и свако ѕ парче отъ 250—260 фунти тежко быти могло; а једна ѕ лађа ѕ сырви производи натоварена была, као; съ вуномъ, кожама, поташомъ, кожицама, у свему: 3600 центи.

НЕСТОРЪ УЧИТЕЛЯ.

Похвале достойно держимо миломъ Роду објавити: да се једанъ Учитель Сербскїй налази, по имени Живанъ Поповичъ, који се пре 51. године у Влаковицу тогъ преважногъ званіја пріиміо, и тако се примѣрно, прилежно и добро владао, да се и данъ данашњий у той штаџиј отправљаји свое званіе находити. — Желаемо бы было: да бы наше та срећа и у остальнымъ местама послужила, да Общества сирѣћи са Учитељма, и Учитељи са Обществама свагда задовољни и срећни буду: а ово верло лако може быти, ако бы само Общества и Учитељи свое взајмне дужности и права точно наблюдавали, и једни отъ други више не изтизавали, него што редъ, и званіе собомъ изыске. Да Богъ поживи овога Нестора јонти 49. годину!

КЊИЖЕВНА ИЗВѢСТИЈА.
(изъ Сербіе).

Особито се Попечителство Просвѣштенија стара оно, што є и овдѣ досадъ застало было, сугубо на докнадити. Тако се у типографіи нашей подъ печатъю находи: Численица, опетъ за основнѣ школе; и Земльоописаніе изчислително (математично) и физикально (естествено) на употреблѣніе гимназіалны ученика. На ползу овы справля се естествена Исторія и нѣмачка Грамматика, а еданъ отмѣнны Господинъ занима се са састављаніемъ србске Грамматике сасвимъ по новой системи. О овима ћемо дѣлма, кадъ изъ типографіе изиђу, пространіе говорити.

Подунавка.

ПОЗЫВЪ.

Христіанска дужностъ изыскує, да братъ брата и ближнѣга нашега у нужди, сколько въ годь могуће подпомогнемо; и ако је инде, то је занста у Мишколцу нужна скора помоћь; јеръ је Мишколцъ овогъ лѣта, нечаяннимъ пожаромъ скоро савъ у прахъ и пепео преобратио се, а нарочито да бы смо једновѣрнимъ нашимъ у реченомъ мѣсту на помоћь притекли, дае намъ се угодна прилика, како ће мо по нечemu помагаюћи нужну браћу нашу и самима себи баремъ споменъ овогъ добrogъ дѣла приобрѣсти, а то је, да се препнумерірамо на книгу „Бечъ и иѣгове знатности“, коју је Высокоуч. Г. Дръ І. Суботичъ списао и опредѣлио на помоћь општеније Греческе Школе и Мишколцки граждани, коју ће Г. Карлъ Гайбелъ ц. к. привил. Књигопродацацъ о идућемъ Пештанскомъ Леополди вашару издаћи. Даљ упутствованіе читатисе може у Објавленію горепоменуте књиге.

ПУТЬ ПО СВЕТУ.

(Морава.) У башти Домініканскогъ монастира у Олмыцу налазије једна млада видра, коју мачка дои. иста мачка, у колико се брине о овој својој нарањакни; него о собственимъ својимъ мачићама; пакъ што је јошти чудніје, како мачка маујати почне а видра већ јој терчи. Ова видра дугачка је скоро полдругу спону; а велика је већ као и мачка. Ово је

занста једна особита естествоисторическа примѣтодостойностъ!

(Примѣръ ужасномерзке суровости.) У Лондону, кадъ је Вілліръ на годишњији еданъ празникъ собраномъ людству слово говорио, наведе у њему овай ужасномерзке суровости примѣръ: т. је „Не давно роди се овдѣ кодъ ниже класе између мужа и жене му страшна свађа, на коју се многиј пародъ оба пола стече, пакъ многи будући вика и праска тако велика је, као када је каково бездѣлје чинено, у њу и унутра, где опазе, да мужъ само свою жену туче; но съ чимъ, ахъ! са мертвымъ собственогъ имъ дѣтета тѣломъ, кое се мало пре съ душомъ раставило је. Ево мерзкіјегъ кодъ питомогъ човека бездѣлја, него и кодъ самогъ дивијегъ звѣра!“

ХОДЪ НОВАЦА НА БЕЧКОЙ БЕРЗИ.

27 Септ. р. 1843.

Сребро.

Металъ.	а 5 %	111
„	а 4 %	100
„	а 3 %	76
Заемъ одъ 1839.	„	287
„ „ „ 1834.	„	728
Банакције Комадъ.	„	1638
Естерхазинъ Лозъ.	„	53
Цирски дукати.	„	102 3/4

Цена ране 29. Септ. п. р. на Пешт.
піяци. меровъ, грош. б. вр.

	найб.	сред.	лонг.
Жито.	112	165	9
Наполица	68	65	60
Ражъ.	55	42	50
Ечамъ.	50	46	44
Зобъ.	44	40	38
Кукурузъ.	90	80	75
Прон.	80	—	—
Жута каша	—	—	—

Станъ дунава у Пешти.
30. Септ. п. р. 5'. 0". 0"".

Издаватель Димитрій Јовановићъ. — Учредникъ Димитрій Теодоровићъ
(Rosen-Platz Nro 285.)